

Sygn. akt V CSK 106/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 maja 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Józef Frąckowiak

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa J. D.

przeciwko Bankowi [...] S.A. z siedzibą w W.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 8 maja 2019 r.,

skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 7 listopada 2017 r., sygn. akt I ACa [...],

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego
rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w [...], pozostawiając mu
rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 7 listopada 2017 r. Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację od wyroku Sądu Okręgowego we W. z dnia 7 listopada 2017 r., którym oddalone zostało powództwo J. D. przeciwko Bankowi [...] S.A. w W. o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności.

Z ustaleń wynika, że H. S.A. w K. wystawił w dniu 16 czerwca 2005 r. bankowy tytuł egzekucyjny o nr [...], obejmujący wierzytelność w kwocie 106 000 zł wobec powoda. Na podstawie tego tytułu – po nadaniu przez sąd klauzuli wykonalności – w dniu 16 grudnia 2006 r. wszczęto postępowanie egzekucyjne.

W dniu 29 listopada 2007 r. nastąpił podział H. S.A. przez wydzielenie, na podstawie art. 529 § 1 pkt 4 k.s.h., części majątku na rzecz Banku [...] S.A. w zamian za akcje. Przeniesiona na rzecz banku przejmującego część majątku obejmowała sporną wierzytelność. Egzekucja nadal prowadzona była na rzecz poprzedniego wierzyciela aż do dnia 18 lutego 2010 r., kiedy to komornik umorzył postępowanie egzekucyjne wobec stwierdzenia jego bezskuteczności. Postanowienie komornika uprawomocniło się w dniu 2 marca 2010 r.

Bank [...] S.A. w dniu 11 stycznia 2013 r. wniósł o nadanie na swoją rzecz klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu wystawionemu przez poprzedniego wierzyciela. Wniosek ten został uwzględniony postanowieniem z dnia 25 lutego 2013 r., stwierdzającym przejście na pozwanego uprawnień dotychczasowego wierzyciela.

Powód wezwał pozwanego pismem z dnia 6 maja 2016 r. do złożenia wniosku umorzenie postępowania egzekucyjnego, powołując się na przedawnienie roszczenia, jednak pozwany odmówił i wystąpił o prowadzenie egzekucji na swoją rzecz.

Sąd Apelacyjny podzielił ocenę prawną Sądu pierwszej instancji, który uznał, że nie doszło do przedawnienia roszczenia o zapłatę należności stwierdzonej bankowym tytułem wykonawczym, zatem nie zaistniało zdarzenie, wobec którego zobowiązanie wygasło (art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.). Termin przedawnienia roszczenia z umowy kredytu, jaką powód zawarł z poprzednikiem prawnym pozwanego,

wynosi 3 lata (art. 118 k.c.). Bieg terminu uległ jednak przerwaniu w związku z podejmowanymi czynnościami egzekucyjnymi. Przerwanie biegu przedawnienia wywołały kolejno złożony przez bank H. wniosek o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu, następnie wniosek o wszczęcie egzekucji na rzecz tego podmiotu i prowadzenie egzekucji. Przerwa biegu przedawnienia trwała aż do dnia uprawomocnienia się postanowienia o umorzeniu egzekucji, to jest do dnia 2 marca 2010 r. Od tego dnia bieg przedawnienia roszczenia rozpoczął się na nowo, jednak ponownie został przerwany złożeniem przez pozwanego w dniu 11 stycznia 2013 r. wniosku o nadanie klauzuli wykonalności na jego rzecz i nie zakończył się do chwili wniesienia pozwu w niniejszej sprawie.

Sąd ten nie podzielił zarzutu powoda, według którego czynności egzekucyjne podejmowane na rzecz banku H. nie wywołały - od chwili podziału tego banku – skutków w stosunku do pozwanego. Sąd Apelacyjny uznał bowiem, że z uwagi na sposób nabycia spornej wierzytelności przez pozwany bank, co nastąpiło w drodze sukcesji *inter vivos*, bank ten nie wstąpił z mocy prawa do postępowania egzekucyjnego w miejsce spółki dzielonej. Powołując się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2016 r., V CSK 524/15, wskazał, że przy podziale spółki na zasadzie art. 529 § 1 pkt 4 k.s.h. spółka dzielona zachowuje swój byt prawny i może w dalszym ciągu występować w postępowaniu rozpoznawczym i egzekucyjnym jako strona. Mogła zatem prowadzić egzekucję na swoją rzecz pomimo podziału, co nastąpiło w listopadzie 2007 r. Te czynności wywołały zatem skutek w postaci przerwy biegu przedawnienia. Wobec tego zaś, że nabywcą wierzytelności był inny bank, mógł skorzystać z przywileju egzekucyjnego wynikającego z bankowego tytułu egzekucyjnego, a także z przerwy biegu terminu przedawnienia, jaka przysługiwała jego poprzednikowi prawnemu.

Powyższy wyrok zaskarżył powód skargą kasacyjną, opartą na podstawie naruszenia prawa materialnego. Skarżący zarzucił naruszenie art. 531 § 1 i art. 530 § 2 k.s.h. w związku z art. 123 § 1 i art. 124 § 2 k.c. W skardze zarzucił błędną ocenę, że w przypadku podziału spółki przez wydzielenie na zasadzie art. 531 § 1 w związku z art. 529 § 1 pkt 4 k.s.h. nabywca prawny wierzyciela, będący spółką przejmującą, może powołać się na przerwę biegu przedawnienia i jego spoczywanie wywołane wnioskiem egzekucyjnym złożonym przez poprzedniego

wierzyciela, to jest przez spółkę dzieloną. Zakwestionował także pogląd, że H. zachował materialnoprawne uprawnienie do kontynuowania egzekucji, podczas gdy uprawnienie to definitywnie przeszło na stronę pozwaną. Podniósł również, że postępowanie egzekucyjne, kontynuowane przez podmiot wskazany w tytule wykonawczym, który utracił materialnoprawny przymiot wierzyciela, nie zmierza bezpośrednio do zaspokojenia roszczenia i nie może prowadzić do przerwania biegu przedawnienia roszczenia, bowiem końcowym dniem spoczywania przedawnienia jest dzień zbycia egzekwowanej wierzytelności. W konkluzji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Rozpoznając skargę kasacyjną Sąd Najwyższy stwierdził, że ustalony w sprawie stan faktyczny jest niemal identyczny z tym, jaki stanowił podstawę rozstrzygnięcia w sprawie V CSK 533/17, w której wyrokiem Sądu Najwyższego rozpoznano skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 7 czerwca 2017 r., I ACa [...]. Po zażądaniu akt tej sprawy Sąd Najwyższy stwierdził, że elementy stanu faktycznego są identyczne i różnią się jedynie numerem bankowego tytułu egzekucyjnego wystawionego przez H. w tym samym dniu i opiewającego na taką samą kwotę, a wierzytelność stwierdzona tym tytułem przeszła w tym samym dniu i na podstawie tej samej czynności prawnej na pozwaną Bank [...]. Wnoszone w obu sprawach pozwy, apelacje i skargi kasacyjne mają identyczną treść, a wydane w obu sprawach orzeczenia Sądów obu instancji są takie same. Jedynie fakt, że sprawy dotyczą dwóch bankowych tytułów egzekucyjnych, a tym samym dwóch tytułów wykonawczych, co do których powód domagał się pozbawienia wykonalności, sprawia, że nie zachodzi powaga rzeczy osądzonej. W tej sytuacji niezbędne stało się sięgnięcie do wyroku wydanego przez Sąd Najwyższy w dniu 13 grudnia 2018 r. w sprawie V CSK 533/17 i przedstawionego w jego uzasadnieniu stanowiska.

W wyroku tym Sąd Najwyższy wskazał, że w nowszym orzecznictwie tego Sądu utrwalony jest pogląd, iż w celu dochodzenia zaspokojenia wierzytelności w postępowaniu egzekucyjnym jej nabywca przez wydzielenie musiał, przed

wejściem w życie art. 804¹ k.p.c., uzyskać klauzulę wykonalności na swoją rzecz także wtedy, gdy nabycie nastąpiło w drodze sukcesji uniwersalnej, albo – jak w niniejszej sprawie – sukcesji uniwersalnej częściowej. W konsekwencji takiego stanowiska Sąd Najwyższy uznał, że pozwany Bank [...] nie wstąpił poprzez samo nabycie wierzytelności do postępowania egzekucyjnego zainicjowanego wnioskiem H.. Co do zasady wnioski o nadanie klauzuli wykonalności na rzecz banku przejmującego jest czynnością zmierzająca do zaspokojenia wierzytelności, zatem przerywa bieg przedawnienia. W okolicznościach sprawy taki skutek jednak nie nastąpił. Jak bowiem wskazał Sąd Najwyższy, poprzednik prawny pozwanego, który przeniósł na niego wierzytelność stwierdzoną tytułem wykonawczym, utracił materialne uprawnienie do kontynuowania egzekucji. Egzekucja zaś prowadzona na rzecz podmiotu uprawnionego jedynie formalnie, wobec utraty materialnoprawnego uprawnienia do zaspokojenia, nie może być uznana za czynność służącą bezpośrednio zaspokojeniu wierzytelności, nie prowadzi zatem do spoczywania biegu przedawnienia. Nowy wierzyciel, który od dnia nabycia wierzytelności nie podjął jakichkolwiek czynności prowadzących do zaspokojenia nabytej wierzytelności, nie może wywodzić korzystnych dla siebie skutków z tytułu egzekucji toczącej się na rzecz poprzednika, który utracił materialnoprawne uprawnienie do zaspokojenia się ze zbytej wierzytelności. Sąd Najwyższy wskazał, że wykładnia art. 124 § 2 k.c. wiąże ponowne rozpoczęcie biegu przedawnienia z zakończeniem postępowania, jednak dotyczy to sytuacji, w której postępowanie toczy się na rzecz uprawnionego, co w rozpoznawanej sprawie nie miało miejsca. Uchylając wyrok Sądu Apelacyjnego, Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że w sprawie nie poczyniono stanowczych ustaleń odnośnie do aktywności Banku [...] w okresie od nabycia wierzytelności do dnia złożenia wniosku o nadanie klauzuli wykonalności na swoją rzecz.

Biorąc pod uwagę identyczność ustaleń faktycznych, wydanie odmiennego rozstrzygnięcia o zasadności skargi kasacyjnej w niniejszej sprawie wymagałoby wskazania argumentów podważających trafność przedstawionego wyżej stanowiska. Takich argumentów Sąd Najwyższy w obecnym składzie nie znajduje, przeciwnie – podziela zarówno rozstrzygnięcie jak i jego motywy. Wobec tego zaś, że również w obecnie rozpoznawanej sprawie brak ustaleń dotyczących

czynności podejmowanych przez pozwanego przed złożeniem wniosku o nadanie klauzuli na swoją rzecz, zaskarżony wyrok podlegał uchyleniu.

Z tych względów orzeczono, jak w sentencji, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.